

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Управління регіональним розвитком туризму»**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Другий (магістерський)

галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

спеціальність 242 «Туризм»
(код спеціальності)

освітня програма _____
(назва програми)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

вид дисципліни обов'язкова
(тип дисципліни)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
20 червня 2019 року, протокол № 15

Розробник програми: Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол від 19 червня 2019 року № 12

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

(підпис) доц. Парфіненко А.Ю.

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол 19 червня 2019 року, протокол № 11

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис) Григорова-Беренда Л.І.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Управління регіональним розвитком туризму» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра зі спеціальності 242 «Туризм».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення дисципліни «Управління регіональним розвитком туризму» є формування професійних знань з теорії і методології управління регіональним розвитком туризму. Ознайомлення із сучасними моделями управління регіональним розвитком туризму. Вивчення теоретико-методичних основ створення і реалізації концепцій, стратегій, програм і планів розвитку туризму на регіональному рівні.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління регіональним розвитком туризму» є:

- визначення ролі і місця туристичної індустрії в системі державної регіональної політики;
- пошук оптимальної моделі розширення туристичної діяльності на окремо взятих територіях;
- підвищення ефективності роботи туристичних мереж, кластерів, туристичних операторів і агентів, удосконалення управління сферою туризму;
- залучення іноземних інвестицій у регіональну економіку;
- забезпечення ефективного управління туризмом в регіонах обласного рівня.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
30 год.	16 год.
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	год.
Лабораторні заняття	
	год.
Самостійна робота	
105 год.	134 год.
Індивідуальні завдання	
Курсова робота – 30 год.	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми здобувачі вищої освіти повинні досягти таких результатів навчання:

- Здатність використовувати інформаційно-інноваційні методи і технології в сфері туризму
- Працювати з іноземними джерелами інформації, розробляти план наукових досліджень та стратегії практичної діяльності
- Здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності
- Вільно володіти державною мовою і використовувати її в професійній діяльності
- Розробляти стратегії розвитку туристичної діяльності та пропонувати способи удосконалення туристичної інфраструктури на різних рівнях державного і регіонального управління
- Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері та у сфері наукових досліджень у галузі туризму
- Аналізувати природно-ресурсні та соціально-економічні передумови розвитку та функціонування просторової організації туристичної сфери
- Здатність здійснювати управління підприємством індустрії туризму та рекреації
- Діяти у полікультурному середовищі
- Використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту в практику діяльності суб'єктів туристичного бізнесу
- Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень
- Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування
- Нести відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики
- Ініціювати інноваційні комплексні проекти, проявляти лідерство під час їх реалізації

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи розвитку туризму на регіональному рівні

Тема 1. Туризм як об'єкт регіонального управління

Характеристики туризму як системи і об'єкта управління. Особливості взаємодії туризму з економікою регіону. Атракції та атрактори. Атрактори як ядро управління розвитком туризму. Механізми розвитку атракторів.

Тема 2. Державна регіональна політика як головний інструмент управління регіональним розвитком туризму

Об'єктивні передумови необхідності регіональної політики. Основні підходи до розуміння регіональної політики. Цілі та завдання державної регіональної політики в Концепції державної регіональної політики та Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року. Об'єкт та суб'єкти регіональної політики. Принципи державної регіональної політики. Стратегічні завдання регіональної політики України. Структурні компоненти регіональної політики.

Тема 3. Інституційні основи управління регіональним розвитком туризму

Повноваження органів регіонального управління та місцевого самоврядування. Управління регіональним розвитком туристичної галузі в країнах світу. Роль міжнародних організацій в регулюванні й управлінні туристичною діяльністю. Організаційна структура управління регіональним розвитком туризму. Форми, методи та механізм регулювання і управління регіональним розвитком туризму.

Розділ 2. Розробка та економічне обґрунтування регіональних програм розвитку туризму

Тема 4. Концептуальні основи планування розвитку туризму

Сутність планування та його роль у розвитку туризму. Механізм планування. Обґрунтування мети планування розвитку туризму. Основні етапи процесу планування. Основні рівні туристичного планування.

Тема 5. Види планування

Директивне та індикативне планування. Довгострокове, середньострокове та короткотермінове планування. Стратегічне, тактичне та оперативне планування. Принципи планування. Методи планування.

Тема 6. Стратегічне планування розвитку туризму в регіоні

Стратегічне планування як процес. Стратегічне планування розвитку туризму і його місце у системі регіонального управління. Регіональний моніторинг розвитку туризму.

Тема 7. Ресурсне забезпечення регіонального розвитку туризму

Плановий підхід к виявленію и структуризации туристских ресурсов. Системный підхід к целевому формированию и использованию туристских потенциалов региона. Кадастр туристских ресурсов как основа планирования устойчивого развития туризма в регионе.

Тема 8. Програмно-цільовий підхід як процедура стратегічного управління розвитку туризму в регіоні

Сутність та види державних цільових програм. Характеристика основних підходів до розробки державних цільових програм. Рекреаційно-географічний підхід. Маркетингово-аналітичний підхід. Цілі та завдання регіональних цільових програм. Основні особливості цільових програм розвитку туризму в регіоні. Типова структура цільової програми. Основні типи показників цільової програми. Вибір регіональних проблем для розв'язання на основі цільової програми. Визначення ефективності цільової програми.

Тема 9. Територіальний маркетинг як інструмент управління регіональним розвитком туризму

Сутність регіонального маркетингу. Маркетинговий підхід до формування туристичного продукту регіону. Інформаційно-аналітичне забезпечення регіонального маркетингу.

Тема 10. Стратегії покращення територій Ф. Котлера та їх адаптація до регіонального розвитку туризму

Стратегія самобутності території. Стратегія «територія як відлагоджене середовище». Стратегія «територія як постачальник послуг». Стратегія «територія як зона відпочинку і розваг».

Тема 11. Брендінг як інструмент активізації регіонального туризму

Брендінг території. Шестикутник національних брендів С. Анхольта. Anholt-GfK Roper Nation Brands Index (NBI). Мета та завдання брендінгу території. Чинники розвитку бренда території. Бренд міста. Бренд як стратегічний план розвитку території.

Розділ 3. Сучасні форми просторової організації туризму

Тема 12. Концепція туристичної дестинації

Теоретико-методичні підходи до визначення сутності і управління туристичними дестинаціями. Конкурентні переваги дестинацій. Дестинація як територіально-сфокусований розвиток суб'єктів туристичного бізнесу. Класифікація туристичних дестинацій. Дестинація як комплексний продукт. Основні рівні туристичного продукту дестинації. Маркетингова стратегія дестинації.

Тема 13. Концепція рекреаційно-туристичного кластеру

Кластерна модель організації туристичної діяльності в регіоні. Напрямки участі уряду у створенні кластерів. Механізм формування туристичного кластеру. Участь у туристичному кластері як чинник конкурентоспроможності підприємства. Цілі та завдання туристичних кластерів. Переваги кластерної моделі організації туристичного бізнесу. Основні сектори туристичного кластеру. сектор виробництва туристичних послуг; сервісний сектор; допоміжний сектор; сектор забезпечення життєдіяльності туристичного кластеру. Класифікація туристичних кластерів.

Тема 14. Концепція інтегрованого управління приморськими територіями

Сутність концепції «інтегрованого управління приморськими територіями». «Європейський кодекс управління для приморських зон». Основні принципи концепції інтегрованого управління. Основні завдання інтегрованого управління приморськими територіями: сприяння сталому використанню ресурсів приморської зони; збалансування попиту на ресурси приморської зони; розв'язання конфліктів, що виникають у процесі використання приморської зони; сприяння «чутливому», з погляду збереження довкілля, підходу до використання приморської зони; сприяння стратегічному плануванню для узбережжя. Стратегія Європейського Союзу з інтегрованого морського управління: можливості для приморських регіонів України.

Тема 15. City Tourism: стратегічний елемент міського планування та управління

Сутність і чинники розвитку міського туризму. Проект ЮНВТО «Міста» та «Стамбульська декларація» ЮНВТО (2012 р.) про міський туризм. Проект «European Cities Marketing». Основні сегменти міського туризму: культурно-пізнавальний, діловий, подієвий, лікувально-оздоровчий. Освітній туризм як сегмент міського туризму. Міжнародний досвід розвитку міського туризму.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Генеза туризмологічного знання										
Тема 1. Туризм як об'єкт регіонального управління	7	2	-		5	7	2	-		5
Тема 2. Державна регіональна політика як головний інструмент управління регіональним розвитком туризму	7	2	-		5	5	-	-		5
Тема 3. Інституційні основи управління регіональним розвитком туризму	9	2	2		5	5	-	-		10
Разом за розділом 1	23	6	2		15	17	2	-		20
Розділ 2. Розробка та економічне обґрунтування регіональних програм розвитку туризму										
Тема 4. Концептуальні основи планування розвитку туризму	9	2	2		5	7	2	-		5
Тема 5. Види планування	7	2	-		5	5	-	-		10
Тема 6. Стратегічне планування розвитку туризму в регіоні	9	2	2		5	5	-	-		10
Тема 7. Ресурсне забезпечення регіонального розвитку туризму	9	2	2		5	6	-	-		5
Тема 8. Програмно-цільовий підхід як процедура стратегічного управління розвитку туризму в регіоні	4	2	2		-	8	2	-		5
Тема 9. Територіальний маркетинг як інструмент управління регіональним розвитком туризму	13	2	1		10	7	2	-		5
Тема 10. Стратегії покращення територій Ф. Котлера та їх адаптація до регіонального розвитку туризму	7	2	-		5	8	2	-		5
Тема 11. Брендінг як інструмент активізації регіонального туризму	9	2	2		5	7	2	-		9
Разом за розділом 2	67	16	11		40	53	10	-		54
Розділ 3. Сучасні форми просторової організації туризму										
Тема 12. Концепція туристичної дестинації	7	2	-		5	8	2	-		10
Тема 13. Концепція рекреаційно-туристичного кластеру	4	2	-		5	7	-	-		5
Тема 14. Концепція комплексного управління узбережними	6	2	-		5	7	-	-		5

територіями									
Тема 15. City Tourism: стратегічний елемент міського планування і управління	9	2	2		5	8	2	-	10
Разом за розділом 3	30	8	2		20	30	4	-	30
Написання курсової роботи	30	-	-		30	20		-	30
Усього годин	150	30	15	-	105	150	16	-	134

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Цілі та завдання регіонального розвитку туризму	1
2.	Регіональні особливості розвитку туризму в Україні. Регіональні туристичні ринки	1
3.	Моніторинг основних показників розвитку туризму в регіоні	2
4.	Ресурсне забезпечення регіонального розвитку туризму. Розробка кадастру туристичних ресурсів регіону	1
5.	Аналіз існуючих концепцій, стратегій та програм розвитку туризму в регіонах України	2
6.	Аналіз проектів регіонального розвитку туризму в Україні	2
7.	Розробка стратегії розвитку туризму в регіоні	2
8.	Розробка регіонального туристичного брэнда	1
9.	Внесок туризму в регіональний розвиток: аналіз кращих управлінських практик	2
10.	Аналіз діяльності міських туристичних офісів країн Центральної та Східної Європи: case-study	1
	Разом	15

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підготовка аналітичної довідки «Аналіз стану розвитку туризму в регіоні»	10	15
2.	Розробка складової частини кадастру туристичних ресурсів регіону	10	10
3.	Підготовка презентацій в рамках теми: «Розробка стратегії розвитку туризму в регіоні»	10	15
4.	Розробка регіонального туристичного брэнда	10	15
5.	Територіальний маркетинг регіону	10	15
6.	Аналіз діяльності міських туристичних офісів країн Центральної та Східної Європи: case-study	10	15
7.	Написання курсової роботи	30	34
8.	Робота з книгою: Sharma K.K. Tourism and Regional Development, 2007	15	15
	Разом	105	134

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання студента є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту чи заліку із даної навчальної дисципліни. Метою такого виду роботи виступає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальні завдання з дисципліни сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Для покращення підготовки майбутнього спеціаліста, поглиблення запропонованого під час лекцій матеріалу застосовуються такі види індивідуальних завдань як реферати, аналітичні огляди, курсові роботи, тощо. Тому, для засвоєння навчального матеріалу курсу «Управління регіональним розвитком туризму» студентам пропонується виконати курсову роботу за індивідуальною темою. Робота виконується українською мовою. При оформленні такого виду робіт слід користуватися методичними рекомендаціями до виконання курсових робіт з дисципліни «Управління регіональним розвитком туризму».

Загальний обсяг роботи 30-40 сторінок.

Навчально-дослідна робота повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину, яка складається з двох розділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (якщо є).

Форма проведення підсумкового оцінювання виконаної роботи - захист курсової роботи.

Захист роботи проходить в наступному порядку:

- доповідь студента тривалістю до 8 хвилин;
- відповіді на питання викладача і присутніх на захисті;
- відповіді студента на зауваження керівника. Доповідь структурно складається з трьох частин:

- вступ – 1-2 хвилини (короткий зміст вступу до роботи, обґрунтування вибору теми, мета, задачі, методика дослідження і та ін.);

- інформація про виконану роботу – 3-4 хвилини (послідовно за розділами основної частини, що автором самостійно здійснено, проаналізовано, розраховано і т.ін.).

- повний виклад результатів дослідження, що складають предмет захисту 1-2 хвилини (висновки, тобто зміст висновку роботи).

При оцінці роботи враховується глибина опрацювання і широта обхвату теми, ступінь використання джерел, уміння аналізувати зібраний матеріал, письменність і стиль викладу, якість технічного оформлення роботи, якість доповіді студента і його відповідей на питання та критичні зауваження. Роботу оцінюють на закритому засіданні комісії.

Захищені курсові роботи передаються на кафедру, де вони зберігаються згідно з вимогами до такого виду документів.

Індивідуальні завдання (Теми курсових робіт)

1. Розробка стратегії розвитку дитячо-юнацького туризму в Харківській області.
2. Розробка стратегії розвитку краєзнавчого туризму в Харківській області.
3. Розробка стратегії розвитку молодіжного туризму в Харківській області.
4. Розробка стратегії розвитку сімейного туризму в Харківській області.
5. Розробка стратегії розвитку культурно-пізнавального туризму в Харківській області.
6. Розробка стратегії розвитку подієвого туризму в Харківській області.
7. Розробка стратегії розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Харківській області.
8. Розробка стратегії розвитку спортивного туризму
9. Розробка стратегії розвитку релігійного туризму
10. Розробка стратегії розвитку сільського зеленого туризму
11. Розробка стратегії розвитку екологічного туризму
12. Розробка стратегії розвитку пригодницького туризму
13. Розробка стратегії розвитку велотуризму в Харківській області.
14. Розробка стратегії фестивального туризму
15. Розробка стратегії пішого туризму в Харківській області.
16. Розробка стратегії розвитку туризму в Балаклійському районі Харківської області.
17. Розробка стратегії розвитку туризму в Барвінківському районі Харківської області.
18. Розробка стратегії розвитку туризму в Богодухівському районі Харківської області.
19. Розробка стратегії розвитку туризму в Борівському районі Харківської області.
20. Розробка стратегії розвитку туризму в Валківському районі Харківської області.
21. Розробка стратегії розвитку туризму в Великобурлуцькому районі Харківської області.

22. Розробка стратегії розвитку туризму в Волчанському районі Харківської області.
23. Розробка стратегії розвитку туризму в Дворічанському районі Харківської області.
24. Розробка стратегії розвитку туризму в Дергачівському районі Харківської області.
25. Розробка стратегії розвитку туризму в Зміївському районі Харківської області.
26. Розробка стратегії розвитку туризму в Золочівському районі Харківської області.
27. Розробка стратегії розвитку туризму в Ізюмському районі Харківської області.
28. Розробка стратегії розвитку туризму в Коломацькому районі Харківської області.
29. Розробка стратегії розвитку туризму в Краснокутському районі Харківської області.
30. Розробка стратегії розвитку туризму в Куп'янському районі Харківської області.
31. Розробка стратегії розвитку туризму в Нововодолазькому районі Харківської області.
32. Розробка стратегії розвитку туризму в Печенізькому районі Харківської області.
33. Розробка стратегії розвитку туризму в Чугуївському районі Харківської області.

Тема індивідуального завдання (курсової роботи) обирається студентом та узгоджується з викладачем. За узгодженням з викладачем студент може запропонувати власну тему, присвячену розробці стратегії розвитку окремого виду туризму, у обраному ним регіоні.

7. Методи контролю

Засвоєння тем контролюється на семінарських заняттях, шляхом усних відповідей та доповідей і написання тестових завдань та есе.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- написання есе;
- усні відповіді та доповіді на семінарських заняттях;
- тестові завдання;
- захист курсової роботи;
- виконання індивідуальної семестрової роботи (письмова форма екзамену).

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню на екзамені. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота								Разом	Екзамени	Сума	
Розділ 1	Розділ 2					Розділ 3		Курсова робота	60	40	100
T3	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T15				
5	5	5	5	5	5	5	5	20			
семінар	есе	презентація	семінар	доповіді	доповіді	доповіді	презентація	Захист курсової роботи			

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 40 балів;
- курсова робота – 20 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація)	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей,

	але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідей:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Критерії оцінювання курсової роботи з дисципліни «Управління регіональним розвитком туризму»:

- оформлення роботи 5 балів;
- повнота викладеної інформації 10 балів;
- захист роботи 5 балів.

Теми курсових робіт з дисципліни представлено в програмі.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання курсової роботи, написання поточного контролю та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 20 балів.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

3 теоретичних питання – 40 балів. Перші два питання – 2*15, третє питання – 10 балів.

Питання до екзамену додаються.

Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє після усної співбесіди. За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів. Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє на оголошенні екзаменаційних оцінок після усної співбесіди.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирьохрівневою шкалою оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

8. Рекомендована література

Базова література

1. Закон України «Про державні цільові програми» // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №25, ст. 352.
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електрон. ресурс]. Спосіб доступу: – <http://www.oda.te.gov.ua/data/upload/publication/main/ua/20090/strategija2020.pdf>.
3. Глядіна М.В. Механізм розробки регіональної політики розвитку рекреаційної сфери // Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського Національного торговельно-економічного університету. Економічні науки. Вип.ІІІ.- Чернівці, 2005. – С.186-190.
4. Голиков А. П., Казакова Н. А., Прав Ю. Г. Региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст: Учебное пособие. – Харьков: Экограф, 2009. – 240 с.
5. Дмитренко В. М. Напрями вдосконалення механізмів розвитку туризму на регіональному рівні / Дмитренко В. М. // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2007. – № 4. – С. 69–74.
6. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ–ХХІ століть: нові пріоритети / Долішній М. І. – К.: Наукова думка, 2006. – 288 с.
7. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (методологія формування, практика реалізації) / Євдокименко В.К. – Львів, 1999. – 190 с.

8. Калиновская Н. А., Чернов В. А. Туризм и экономика региона: Монография. – Хабаровск: Изд-во ДВГУПС, 2001. – 144 с.
9. Коблова А. А. Рекреационно-туристский комплекс как объект регионального управления / Коблова А. А. // Сборник научных трудов Северо-Кавказского государственного технического университета. Серия «Экономика». – 2005. №2. – С. 124-138.
10. Котлер Ф. Маркетинг мест. Привлечение инвестиций, предприятий, жителей и туристов в города, коммуны, регионы и страны Европы / Котлер Ф., Асплунд К., Рейн И., Хайдер Д. / Пер. с англ. М. Акая при участии В. Мишучкова. – Спб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2005. – 376 с.
11. Кротова Е. Л. Рекреационно-туристский комплекс региона: теория и практика реформирования. Екатеринбург: УРО РАН, 2001.
12. Леонт'єва Ю.Ю. Оцінка ресурсів категорії «Атракція» регіональних дестинацій України / Ю.Ю. Леонт'єва // Економіка і регіон: наук. вісн. – 2009. – № 3(22). – С.20-26.
13. Леонтьева Ю.Ю. Маркетинг дестинаций как составная часть регионального маркетинга / Ю.Ю. Леонтьева // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 231: в 9 т., том VIII. – С.1569-1579.
14. Любіцева, О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). - 3-є вид., переробл. та допов. [Текст] : навч. посібник / О.О. Любіцева. - К.: «Альтпрес», 2005. - 436 с.
15. Панкрухин А.П. Маркетинг территорий: учебное пособие / А.П. Панкрухин. – М.: РАГС, 2002. – 328 с.
16. Парфиненко А. Ю. Туристический имидж как источник конкурентоспособности региона / Парфиненко А. Ю. // Актуальные проблемы экономики, менеджмента, маркетинга: Материалы Междунар. науч.-практ. конф. (Белгород, 17-19 нояб. 2009 г.): в 2 ч. / отв. ред. Г. И. Ткаченко. Белгород: Изд.-во БелГУ, - Ч. 2. – С. 257-262.
17. Парфіненко А. Ю. Культура як джерело конкурентних переваг та складова туристичного іміджу регіону // Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку: Монографія / Під ред. проф. В. В. Александрова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – С. 88-105.
18. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. З. С. Варналія. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.
19. Свиридова Н.Д. Развитие туризма в регионе как объект государственного управления // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 2. – С.18-22.
20. Севастьянова С.А. Региональное планирование развития туризма и гостиничного хозяйства : учеб. пособие / С.А. Севастьянова. - М. : КНОРУС, 2007. – 256 с.
21. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія (2-ге вид. від. ред. доп.), КНТЕУ, 2009 - 436 с.

22. Ткаченко Т. І. Територіально сфокусований розвиток суб'єктів туристичного бізнесу / Т. І. Ткаченко // *Культура народів Причерномор'я*. – 2006. – № 81. – С. 56-64.
23. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку: Монографія / Під ред. проф. В. В. Александрова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 287 с.
24. Туристичний імідж регіону: Монографія / За ред. Парфіненко А. Ю. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 315 с.
25. Управління регіональним розвитком туризму: Навчальний посібник. / За ред. В.Ф. Семенова –Одеса, 2011. - 225 с.
26. Giaoutzi M., Nijkamp P., *Tourism and regional development: new pathways*, 2006.
27. Sharma K.K. *Tourism and Regional Development*, 2007
28. Sharpley R., Telfer D. *Tourism and Development: Concepts and Issues*, 2002.
29. Telfer D.J., Sharpley R. *Tourism and Development in the Developing World*, 2008.
30. Bhatt H. *Regional Tourism*, 2008

Допоміжна література

31. Борушак М. Стратегія розвитку туристичних регіонів: Автореф. дис. д-ра ек. наук. – Львів. – 2008. – 38 с.
32. Дмитренко В. М. Державне регулювання регіонального рекреаційно-туристичного комплексу. Автореф. дис. канд. наук з держ. упр. – Запоріжжя. – 2008. – 28 с.
33. Пахомов Ю. М. Система цінностей як фактор конкурентоспроможності країн у глобальному світі / Пахомов Ю. М. // *Економіка ринкових відносин*. – К., 2008. - №1 (1). – С. 38-45.
34. Рахмалева О. В. Культурный туризм как фактор социально - экономического развития региона. – Автореф. дис. канд. эк. наук. – Санкт-петербург, 2000.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

35. Гордин В. Э., Матецкая М. В. Культурный туризм как стратегия развития города: поиск компромиссов между интересами местного населения и туристов // Там само. <http://www.hse.ru/data/659/478/1239>
36. Дацко О. І. Культура як чинник сталого розвитку регіонів: європейський досвід // http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2009_1/224.pdf 2009. – С. 224-230.
37. <http://www.unctad.org> – офіційний сайт УНСТАД.
38. <http://www.unesco.org/new/ru> – офіційний сайт ЮНЕСКО.
39. <http://www2.unwto.org/ru> – офіційний сайт ЮНВТО